

پروژه «مرگ بر اثر تشنگی»؛ صهیونیست‌ها فقط با بمب آدم نمی‌کشند

مدیریت و چگونگی تخصیص منابع آب یکی از مهم‌ترین موضوعات زیست‌محیطی بوده که در مباحث سیاسی و اندیشه‌های استراتژیک، جایگاه و نقشی فزاینده یافته است. آب چیزی بیش از یک مساله احساس‌برانگیز در زمینه بقای انسان است و در نگاه واقع‌گرایان، امری امنیتی شناخته می‌شود که بقاء یا منافع ملی دولت را می‌تواند تهدید کند و موجب جنگ، برهم خوردن نظم آنارشیک و موازنه قوا شود.

به این ترتیب، منابع آب بیشتر همانند یک مشکل امنیتی در سطح ملی و بین‌المللی تلقی می‌شود. در این رویکرد، آب همچون یک منبع قدرت است و کم‌آبی یک موضوع بسیار جدی و استراتژیک تلقی شده که بر توسعه اقتصادی و اجتماعی ملت‌ها اثرگذار بوده و در نتیجه عامل تعیین‌کننده قدرت سیاسی است.

صاحب‌نظران بسیاری از دیدگاه گفتمان امنیت دولت-محور، به موضوع نگاه می‌کنند و معتقدند که دولت‌های گرفتار معضل کم‌آبی ممکن است بر سر آب با یکدیگر وارد جنگ شوند.

در این پیوند «مجتبی عطارزاده» در مقاله‌ای با عنوان «سیاست آبی رژیم صهیونیستی؛ تهدید امنیت خاورمیانه در رهیافتی واقع‌انگارانه» [۱] به موضوع آب به مثابه یکی از مسائل حیاتی برای رژیم صهیونیستی پرداخته است.

چشم‌انداز اوضاع آبی خاورمیانه

مساله آب در خاورمیانه با چند واقعیت‌انکارناپذیر مواجه است؛ از یک سو این که قرار گرفتن منطقه خاورمیانه روی کمربند خشک کره زمین موجب شده تا این منطقه با وجود دارا بودن ۵ درصد جمعیت جهان تنها ۱ درصد آب‌های شیرین قابل دسترس را در اختیار داشته باشد این در حالی است که این منابع عمدتاً به صورت مشترک مورد استفاده قرار می‌گیرد و بیش از ۵۰ درصد جمعیت این منطقه در حوضه‌های آبریز مشترک زندگی می‌کنند. همین وضعیت با توجه با این که رشد جمعیت آن از بالاترین نرخ‌های رشد جمعیت جهان بوده و مصرف آب روبه گسترش است، رقابت‌ها و منازعاتی را برای استفاده هرچه بیشتر از این منابع محدود به دنبال دارد.

از سوی دیگر با پایین رفتن سطح آب‌های زیرزمینی و بالا رفتن میزان نمک آب‌های موجود و آلودگی روز افزون آن‌ها، مساله آب به یکی از چالش‌های جدی و خطرناک منطقه تبدیل شده است. بحران آب در سال‌های آینده ابعادی بسیار وسیع‌تر از وضعیت کنونی خواهد داشت. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که با توجه به روند افزایش جمعیت تا سال ۲۰۴۵ تقاضای مصرف آب شیرین در خاورمیانه ۶۰ درصد افزایش یابد، اما پژوهش‌های موجود

حاکمی از این واقعیت است که منابع آب شیرین خاورمیانه تا سال ۲۰۵۰ حتی به رقمی ۱۰ درصد کمتر از میزان کنونی خواهد رسید.

تعداد کشورهایی که در خاورمیانه از کمبود آب رنج می‌برند از سه کشور (کویت، اردن و بحرین) در سال ۱۹۵۵ و با افزوده شدن کشورهای الجزائر، قطر، عربستان، سومالی، تونس، امارات متحده عربی و یمن به ۱۰ کشور در سال ۱۹۹۹ رسید بعلاوه رژیم صهیونیستی و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵ هفت کشور دیگر این منطقه یعنی مصر، اتیوپی، ایران، لیبی، مراکش، عمان و سوریه نیز به آن‌ها افزوده شوند.

به نصف کاهش خواهد یافت، کارشناسان سازمان ملل با اعلام این که سرانه آب در خاورمیانه تا سال ۲۰۲۵ نسبت به بروز کشمکش‌های سیاسی و درگیری‌های نظامی در اثر بروز بحران آب در این منطقه هشدار داده‌اند. به گزارش این سازمان، سرانه آب در این منطقه تا سال ۲۰۲۵ به ۵۰۰ متر مکعب در سال کاهش خواهد یافت. نظر به همین آمار و ارقام، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز نسبت به درگرفتن جنگ در خاورمیانه بر سر منابع آب هشدار داده است.

کدام حوزه‌های آبی بیشتر در معرض درگیری قرار دارند؟

به گفته متخصصان، پنج حوزه پرتنش در ارتباط با منابع آبی وجود دارد که در آینده پتانسیل برخورد و تقابل سیاسی و درگیری‌های نظامی در بین کشورها را خواهند داشت. همه این حوزه‌ها در منطقه خاورمیانه و در درون کشورهای اسلامی قرار دارند.

- حوزه رود اردن که بین اردن، فلسطین و رژیم صهیونیستی مشترک است -

- حوزه رود نیل که بین ۱۱ کشور از جمله مصر، سودان و اتیوپی و ... مشترک است -

- حوزه دجله و فرات و دنباله آنها یعنی اروند رود که بین عراق-سوریه-ترکیه و نیز ایران-عراق مشترکند -

- حوزه آمودریا که بین افغانستان، تاجیکستان، قرقیزستان، ازبکستان و ترکمنستان مشترک است -

- حوزه رود هیرمند که فی مابین ایران و افغانستان مشترک است -

در واقع بحران آب این پتانسیل بالقوه را دارد تا میان کشورهایی که دارای رودخانه و حوزه آبریز مشترک هستند ایجاد تنش و درگیری کرده و تنش‌های موجود در خاورمیانه را دوچندان کند.

رد پای آب در منازعات منطقه‌ای

در سال های پایانی قرن بیستم، ۱ درصد از کل آب های جهان در کشورهای عربی جریان داشت که در دهه نخست قرن ۲۱ این رقم به ۰,۷۵ درصد از مجموع آب های جهان کاهش پیدا کرد؛ این در حالی است که از نظر مساحت این منطقه ۱۰ درصد مساحت دنیا را اشغال کرده است

نگرانی سازمان های جهانی در خصوص احتمال رخداد تنش نظامی بر سر آب بی مورد نیست؛ چرا که رد پای آب را در جنگ ها و نزاع های منطقه ای که تاکنون به وقوع پیوسته است، آشکارا مشاهده می شود

یکی از دلایل جنگ سوریه و رژیم صهیونیستی در ۱۹۶۷ اتهامات اسرائیل علیه دمشق مبنی بر انحراف مسیر آبی بود. همچنین می توان به جنگ ایران و عراق اشاره کرد که دست مایه و بهانه آن نزاع بر سر حقوق مالکیت آبی و بهره برداری از آن بود. همچنین ترکیه و سوریه هم تا مرز یک رویارویی نظامی در طول مسیر مرزی رودخانه دجله و فرات پیش رفتند. حوزه رود اردن نیز یکی از مناطق تشنج زا بر سر آب به شمار می رود که منبع آبی آن به شکل خطرناکی مورد بهره برداری بی رویه قرار می گیرد و روابط اردن و رژیم صهیونیستی به دلیل منابع آبی به مراحل بسیار بغرنجی رسیده بود

سیاست های آبی رژیم صهیونیستی

بر اساس برخی از تخمین های بین المللی بسیاری از کشورهای خاورمیانه به دلیل رشد جمعیت از یک سو و منابع ثابت آبی از سوی دیگر یا هم اکنون با مشکل کمبود آب مواجه اند و یا در آینده با آن مواجه خواهند شد. یکی از مناطقی که با این مشکل مواجه است، قلمرو رژیم صهیونیستی است که طیف مختلفی از سیاست ها از تهدید و زور تا مذاکره و چانه زنی را در دستور کار خود قرار داده است

از مسائلی که در چارچوب حفظ امنیت رژیم صهیونیستی برای مقامات آن تل آویو مطرح است، مساله ثروت های آبی است. رژیم صهیونیستی به علت موقعیت و وضعیت خاص جغرافیای خود فاقد عمق استراتژیک است و آسیب پذیری شدیدی در خصوص تهدیدات امنیتی دارد. اگر مناطق اشغالی فلسطین را به عنوان جغرافیایی سیاسی و مرزهای رژیم صهیونیستی در نظر بگیریم باز هم این رژیم به علت محدودیت شدید فضا و وسعت جغرافیایی، به شدت با کمبود و یا حتی فقدان «عمق استراتژیک» مواجه است و این، ضریب آسیب پذیری رژیمی را که ساختاری امنیتی و نظامی دارد و فراتر از انواع و اقسام تهدیدهای نظامی و امنیتی، با کمبود منابع آبی نیز روبرو است، دو چندان افزایش می دهد

امنیت آبی یکی از مهم ترین انواع امنیت در عصر ما است و جنبش صهیونیسم حتی پیش از شکل گیری رژیم اسرائیل و امضای توافق نامه سایکس-پیکو در خصوص تقسیم منطقه به این امر توجه داشت و از همه راهکارها برای گسترش مرزهای تحت قیمومیت انگلستان به گونه ای که شامل تمامی منابع آبی سطحی و زیرزمینی فلسطین، جنوب لبنان و نقاط مرزی سوریه شود، استفاده کرد

رژیم صهیونیستی علاوه بر سیاست‌های علنی خود، باب مذاکرات ویژه‌ای را هم گشوده است که فرض اصلی آن، تطمیع کشورهای مقابل و در نتیجه، عقد قراردادهایی با محوریت موضوع آب است که در نهایت یکپارچگی و وحدت کشورهای منطقه را در مقابله با خواسته‌های رژیم صهیونیستی، مخدوش ساخته و از بین می‌برد.

مرور سیاست‌های منطقه‌ای اسرائیل، به خوبی اهمیت آب به عنوان یکی از ارکان امنیتی این رژیم را روشن و آشکار می‌سازد:

الف_ آب، عامل تقویت مناسبات رژیم صهیونیستی با ترکیه

منطقه خاورمیانه که با کمبود و بحران آب مواجه است و تنها کشوری که فعلا از این بحران مستثنا است، ترکیه است.

بنا بر اعلام صهیونیست‌ها، چندی پیش مذاکرات آنکارا و تل آویو در خصوص انتقال سالانه ۵۰ میلیون متر مکعب آب رودخانه ماناوگات ترکیه به رژیم صهیونیستی به مراحل پایانی خود رسید. همچنین برای انتقال آب از طریق دریا به رژیم صهیونیستی، مناقصه‌ای برگزار شد. با تکمیل این پروژه‌ها، رژیم صهیونیستی یکی طرف‌های دریافت‌کننده آب خواهد بود و مشکل شدید آب آشامیدنی و کشاورزی‌اش به کلی مرتفع خواهد شد.

ب_ آب، کانون تنش رژیم صهیونیستی با سوریه

یکی از همسایه‌های قلمرو رژیم صهیونیستی کشور سوریه است که روابط دو طرف حتی در شرایط آتش‌بس، نیز تحت الشعاع مساله آب است. توقف چهار دور مذاکرات غیرمستقیم سوریه و رژیم صهیونیستی با میانجی‌گری برخلاف آنچه اعلام شد ناشی از جنگ غزه نبود بلکه سرپیچی رژیم صهیونیستی از تعهد ترکیه در سال ۲۰۰۸ کتبی به عقب‌نشینی کامل از جولان، به شکست مذاکرات منجر شد.

رژیم صهیونیستی خواهان حفظ دست کم یک کمر بند امنیتی در داخل خاک سوریه به عمق ۴۰۰ متر پیرامون دریاچه طبریه است تا این منطقه به طور کامل و برای همیشه تحت سیطره کامل این رژیم باقی بماند و از این رو با تعهد عقب‌نشینی به مرز چهارم ژوئن سال ۱۹۶۷ مخالفت می‌کند.

رژیم صهیونیستی سیطره بر دریاچه طبریه را که تامین‌کننده بیش از یک سوم نیازهای آبی است خط قرمز دانسته و هرگز با عقب‌نشینی کامل از جولان سوریه موافقت نخواهد کرد. بنا بر این تا زمان مطرح بودن مساله دریاچه طبریه و آب، محال است رژیم صهیونیستی بلندی‌های جولان را که طبق تصویب کنست (پارلمان رژیم صهیونیستی) به خاک خود منضم کرده به سوریه برگرداند، زیرا منابع تأمین‌کننده آب دریاچه طبریه که برای رژیم صهیونیستی حیاتی است در این ارتفاعات و اطراف جبل الشیخ قرار دارد.

ج_ فشار آبی رژیم صهیونیستی بر فلسطینیان

در سال ۲۰۰۰ روزنامه اسرائیلی هاآرتص گزارش داد ۸۰ درصد آب مناطق اشغالی به قلمرو رژیم صهیونیستی می‌رسد و ۲۰ درصد بقیه سهم فلسطینیان در غزه و کرانه باختری است.

بر اساس مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۹ از سوی بانک جهانی صورت گرفت، فلسطینیان صرفه‌جوترین مصرف‌کننده آب در خاورمیانه هستند. مصرف سرانه سالیانه، ۳۷۵ مترمکعب برای اسرائیلی‌ها و ۱۱۵ مترمکعب برای ساکنان کرانه غربی و نوار غزه است.

در مواقعی از سال که شهر الخلیل با کمبود شدید آب روبرو می‌شود، دزدی از خط لوله‌های انتقال آب به این شهر در مناطقی که تحت کنترل رژیم صهیونیستی است، افزایش می‌یابد. در این مواقع، کسانی که استطاعت مالی دارند، از تانکرها آب می‌خرند. البته ارتش رژیم صهیونیستی جلوی انتقال آب در تانکرها را به بخش قدیمی الخلیل که نزدیک شهرک‌های رژیم صهیونیستی است، می‌گیرد.

درصد منابع آب تجدیدشونده کرانه غربی اشغالی و نوار غزه را رژیم صهیونیستی مصرف می‌کند. سه میلیون ۷۵ میلیون مترمکعب آب (۸۳ مترمکعب آب به ازای هر فلسطینی در نفر فلسطینی فقط اجازه دارند سالیانه ۲۵۰ سال) مصرف کنند، درحالی که ۶ میلیون اسرائیلی از ۲ میلیارد مترمکعب (۳۳۳ مترمکعب سرانه سالیانه) برخوردارند، یعنی هر اسرائیلی به اندازه چهار فلسطینی آب مصرف می‌کند. هر شهرک‌نشین رژیم صهیونیستی سالیانه ۱۴۵۰ مترمکعب آب مصرف می‌کند. حداقل مصرف آب خانگی بنا بر اعلام سازمان بهداشت جهانی ۱۰۰ لیتر است ۵۷-لیتر به ازای هر نفر در روز است، قرار گیرد. این نسبت اکنون به ازای هر فلسطین ۵۶

علاوه بر این‌ها، رژیم صهیونیستی بیش از ۸۵ درصد از منابع آب زیرزمینی کرانه باختری رود اردن را به سرقت می‌برد. از ۸۵۰ میلیون مترمکعب منابع آب در کرانه باختری رود اردن، فلسطینیان تنها ۸۵ میلیون مترمکعب آب را استفاده می‌کنند و بقیه آب‌های این منطقه را رژیم صهیونیستی به یغما می‌برد.

د_ غارت آب‌های لبنان

رژیم صهیونیستی از آغاز تاسیس به منابع آب سه رودخانه مهم لبنان یعنی لیتانی، حاصبانی و وزانی چشم طمع داشته و هم‌اینک در کنار اشغال مزارع شبعاً به منابع آب لبنان نیز قصد دست‌اندازی دارد. دو رودخانه حاصبانی و وزانی از داخل لبنان سرچشمه می‌گیرند و پس از طی ۳۰ کیلومتر خاک این کشور به سوی فلسطین اشغالی سرازیر می‌شوند. دولت لبنان پیش‌تر با نصب پمپ‌هایی بر روی رودخانه حاصبانی درصدد انتقال بخشی از آب روستای نزدیک به آن برآمد که ساکنانش از بی‌آبی رنج می‌برند این رودخانه به ۶۰

رژیم صهیونیستی از سال ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۵ میلادی با کشیدن آب رود وزانی به شهرک اشغالی غجر واقع در کشتزارهای شبعاء، دزدی آب این رودخانه را آغاز کرد و در دهه ۹۰ میلادی نیز با کشیدن دو خط لوله از وزانی این کار را ادامه داد.

یکی از اهداف حمله رژیم صهیونیستی به لبنان معروف به جنگ سی و سه روزه، در کنار اهداف دیگری که دنبال می‌کرد، سلطه بر منابع آبی جنوب لبنان بوده است چه اینکه اصرار این رژیم در تسلط بر منطقه لیتانی از حضور نیروهای یونیفل در این منطقه، تلاشی در همین زمینه است طریق قطعنامه ۱۷۰۱

بنابراین رژیم صهیونیستی آب را نه یک منبع اقتصادی، بلکه یک مساله سیاسی، نظامی و امنیتی می‌داند که با ادامه موجودیت آن ارتباط تنگاتنگ دارد.